

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Változó: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

Főszerkesztő: **Dr. Varga Lajos.**
Felelős szerkesztő: **Békásy Jenő.**

Egyes szám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca 11. Telefon 412

A városi muzeum.

Debrecen. 1905. máj. 26.

(V). Örülünk, hogyha a városi muzeum ügye a napi sajtóban állandóan napirenden van, mert ez is olyan közintézmény, amely megérdemli a legbátrabb eszmecsérét. Vederemo ur lapunk tegnapi számát fenti című cikkével megtisztelte és mi helyet adtunk cikkének közérdekű jellegénél fogva, jóllehet hogy a cikknek tartalmát csak annyiban helyeseltük, hogy a muzeumot, könyvtárt stb. más, cikkében megemlített intézményeket a közművelődés hatóságos tényezőinek tekintjük. Egyéb részeiben azonban Vederemo ur cikkével nem értünk egyet. Ennek dacára is helyet adtunk e cikknek azért hogy olvasó közönségünknek mennél szélesebb látókörre legyen a dolognak helyes megítéléséhez.

Vederemo ur cikkével szemben álláspontunkat következőkben fejtjük ki.

Cikkirő elismeri soraiban azt, hogy az újszülött városi muzeum egy vézna, vérszegény teremtés és ezen az eredendő bajon cikkirő vérártómlasztás által szeretne segíteni, még pedig oly módon, hogy a magyar kalvinizmus, nemcsak hanem az egész magyarság feltett kincsének, a debreceni kollegiumnak véredényeit akarná cikkirő megcsapolni és a kiömlő sejt gazdag véráramát a városi muzeum petyhüdt ereibe áttereszteni. Mert — cikkirő szerint — nemcsak helyes, hanem illendő is volna, hogy ne csak mindig a város segítse a főiskolát, hanem a főiskola is támogassa a városi muzeumot.

Cikkirő — bizonyára többet magával — úgy gondolkozik, hogy olyan nagy városnak, mint Debrecen: a közművelődés szempontjából szüksége van nyilvános muzeumba, nyilvános könyvtárra, stb. és a sorokból kiolvasható meggyőződése szerint ezeknek a nyilvános intézményeknek fenttarthatása végett szükség van kulturpalotára, a hol nyilvános felolvasások, tudományos összejövetelek, művészi tárlatok is stb. rendezhetők volnának, sőt szinte ki írta cikkirő ur soraiból az is, hogy ily kulturpalota nélkül Debrecen aligha jöhet a művelt városok sorába.

Hát a hány alapeszméje van Vederemo urnak: mind megannyi súlyos tévedés. Különösen az, Debrecenre nézve. És azt hiszem, hogy sikerül Vederemo urat tévedései felől következőkben felvilágosítanom.

Szerintem azért, hogy legyen nyil-

vános muzeum, nyilvános könyvtár: nemcsak hogy kulturpalotára, hanem ilyen új intézményekre sincsen szükség. Hanem igenis szükség van a már meglévő intézményeknek fejlesztésére és nyilvánossá tételére, mert határozott meggyőződésem szerint a meggyökösödött, életképes és célszerűnek bizonyult intézményeknek fejlesztése által sokkal inkább előbbre visszük a kulturát, mint hasonló fajú új, még hozzá vérszegény-intézményeknek létesítése által. Ebből kifolyólag tehát semmi szín és körülmények között se volna célszerű a kollegiumi kincseknek a városi muzeumba akár csak *letétképen* való elhelyezése, akár pedig örök tulajdonul eladása. Ellenkezőleg: a kollegiumnak régiségtárát, érentárát, könyvtárát, muzeumát kell fejleszteni és sokkal helyesebben tenné a nemes város, hogyha kisdud muzeumának összes tárgyait akár tulajdonul, akár örök letétképen és a kulturpalota építésére, muzeum és nyilvános könyvtár létesítésére szánt összeget pedig alapítványul adná a kollegiumnak.

Ezáltal hármas cél éretnek el. *Először* az: hogy a kollegium ily áldozatok ellenében nemcsak nagy könyvtárát, hanem muzeumát, régiség és érem gyűjteményét, művészeti kincseit folytonosan gyarapíthatná; *másodszor*: ezek a kor színvonalára fejlesztett gyűjtemények ismét nagy lépéssel vinnék közelebb a megvalósuláshoz, a régóta huzódó protestáns egyetemek kérdését, és *harmadszor*: hogy Debrecen városban egy a budapestihez hasonló nyilvános egyetemi könyvtár, nagyszabású nyilvános muzeum, régiségtár, stb. stb. létesülhetne. Mert hiszen az kétséget nem szenved, hogy a kollegium ily áldozatok ellenében készséggel biztosítaná említett intézményeinek nyilvános jellegét, sőt aligha idegenkednék attól is, hogy ezeket az intézményeket érintő kérdésekben megfelelő különös hatáskört biztosítsa a nemes városnak meleg hatáskört a nemes város nagytudású idegen szaktérfiak által is gyakorolhatna.

A most említett hármas cél okvetlenül megvalósulna, megvalósulna pedig az egyetem eszméjének körében. És én úgy vélem, hogy inkább illik az egyetem érdekében a nemes városnak meghozni ezeket az áldozatokat mintsem egy városi muzeum egy városi könyvtár stb. létesítése által a kollegiumnak épen akkor állítani oda egy versenytársat, a mikor a magyarság

és a hazai közművelődés érdekében az egyetemmel fejlődés irányában egy óriási lépést akar előre megteenni.

Cikkirő első alaptételének ingatag voltát ezekben — úgy hiszem — sikerült kimagyaráznom.

Arra a másik alaptételére nézve pedig, hogy t. i. minden valamire való helyen, tehát Debrecenben is kell kulturpalotának lenni: következőket jegyezem meg.

Debrecen egyáltalán nem szűkölködik kulturpalotákban, hanem inkább ha akarna, méltán dicsekedhetnék kulturpalotáinak nagy számával. Csak nézzen körül cikkirő és látai fogja, hogy a kisdudóvodától egész az akadémiaig a közoktatásnak minden fokozatán és majdnem minden ágában mily fényes és mily nagyszámú kulturpalotát emelt Debrecen város polgárságának, a Magyarország és a közművelődés iránti lelkesedése és határt nem ismerő áldozatkészsége. Ne szóljunk most azokról a népiskolákról, melyeket a város mostanában épített és szerelt fel, hallgassuk el azt is, hogy a népiskolai ingyen oktatásra minő alapítványt tett, ne szóljunk az egyházaknak iskolai célokra segélyezéséről sem, hanem csak a szakoktatási intézményekre vessen cikkirő egy futó pillantást. És látai fogja ha akarja az új ipariskolát, az új gazdasági tanintézetet, a reáliskolát, a róm. kath. főgymnáziumot, a keresk. akadémiát, a polgári fiú iskolát, a ref. felső leányiskolát, a Zenedét, és mindenek felett pedig az öt kollegiumot. Hát ezek mind egytől egyik fényes palotái a kulturának a magyar közművelődésnek. Cikkirő megtalálhatja tehát nemcsak az elméleti, hanem a gyakorlati, nemcsak a szorosán vett tudományos, hanem a reális ismereteknek is sok esetben egyes egyedül Debreczen város polgárának áldozatából, több esetben pedig azoknak hozzájárulásával, segítségével emelt templomát. Volt is és van is tehát kulturpalotája Debrecennek nem egy, igaz nem ily elnevezés alatt, hanem tulajdonképeni célja és rendeltetésének értelmében.

És csupán azért építeni egy épületet, hogy homlokzatán a „kulturpalota” felírás diszelegjen: felesleges kidobni százazreket, mert mint elül kifejttem: azt a célt, amit cikkirő a kulturpalotával elsősorban elérni akar: a kollegium gyűjteményeinek fejlesztésével sokkal célszerűbben lehet megvalósítani, az egyetem létesítésének szempontjából

pedig csakis ezt az eljárási módot kell követni.

Hogy pedig tudományos és szép-irodalmi felolvasásoknak és műtárlatoknak kulturpalota nélkül nem lehetne helyet szorítani, no azt tisztelettel kétségbe vonom. És ha ebben a tekintetben én volnék is tévedésben: legyen, de azt hiszem, hogy a fentebb említett áldozatért a collegium tárt karokkal fogadja a felolvasó estélyeknek művelt közönségét és a valóban göröngyös utat taposó művészeket.

A tudománynak, irodalomnak és művészeteknek ily központosítása senkinek sem árthat, de főiskolánknak a mi scholánknak, míg általa a magyarságnak és a magyar közművelődésnek kiszámíthatatlanul sokat használunk. Mert a collegium nem csak a tiszántuli egyház kerülete, hanem mint volt régen: Debrecen polgárságáé, az egész magyar reformátustársadalomé, ott mindnyájan megszokott, ismerős helyen vagyunk, és valahányszor kijövünk annak kapuin, mindannyiszor oda visszavágyunk.

Ne kívánjunk el tőle tehát semmit sem, hanem a mit adhatunk, mindent neki adjunk.

Politikai válság.

A vénaszonyok nyara soha sem volt még olyan esalóka, mint a jelenlegi politikai időjárás. Mindennap legalább is kétszer csap be bennünket. Ha reggel szépen kél fel a nap és mindnyájan a kibontakozás rózsás hajnalpirját véljük látni a hegyek ormán, vagyis kimagasló politikusaink derűsre vált ábrázatán, akkor este felé már bizonyosan titokzatos komorság üli meg ugyancsak ezeket a kimagasló ormokat. Mi pedig áhitatos vágyakozással lessük nap-nap után, hogy mikor köszönt be már a tartós időjárás. Minden reggel azt mondjuk, hogy no most. És minden este azzal fekszünk le, — hogy még most se.

Mikor Andrassy mint a király megbízottja jött a koalícióhoz, akkor biztosra vettük a tárgyalások sikerét. Csalódtunk. Mikor tömeges kihallgatások voltak, meg mert volna esküdni mindenki, hogy egy hét múlva meg lesz az új minisztérium. Csalódtunk. Mikor a király Budapestre jött, újból felárgoltak reményeink. Megint csalódtunk. És azután csalódtunk a feliratban, Burriánban és legutóbb ismét Andrassy bécsi utjában.

Alighanem bevagyunk már rendezkedve a csalódásokra, mert ez a legutóbbi nem okozott semmi nagyobb érzelmi hullámmást. Ha nem csalódtunk volna, bizonyosan nagyobb lenne a bécsi utazás viszhangja. De hát csalódtunk. Ebben pedig nincs semmi érdekes.

Csalódtak mások is. Csalódtak a király tanácsosai, akik a feliratot úgy értelmezték, hogy az általánosságok között a koalíciónak engedékenységre való hajlandósága rejlik. Ugyanerre következtetett a király részéről Burián küldetéséből a koalíció. Ott is, itt is csalódtak az egymás engedékenységébe vett hitben. A koalíció is, a király is marad a régi állásponton. És maradunk természetesen mi is, mert egyéb teendőket úgy sem adnak át nekünk. Várunk, várunk, várunk

és amellet fogunk hitben, reményben és sok minden egyebekben.

*

Szabadelvű körökben hire járt, hogy kedden meg fog jelenni a hivatalos lapban a Tisza-kormány végleges felmentése. Nem volt a Tisza-kormány életének annyi napja, mint ahányszor ez a hír már bejárta a sajtót. Majd akkor hisszük, hogyha látjuk.

Tisza visszavonulása.

Hogy gróf Tisza István még mindig miniszterelnök, ez a kérdés Andrassy tegnapi audenciája alkalmából ismét aktuálissá vált. Bécsből írják, hogy ottani hírek szerint Tisza föltétlenül vissza akar vonulni és hogy nemcsak ő, hanem az összes miniszterium le akar mondani. A teendőkre nézve azonban nincs Bécsben semmi határozott terv és arra nézve sincs még határozott megállapodás, hogy ki legyen az, aki Tisza örökét átvegye a jelen körülmények között. Erre az ügyre vonatkozólag a két félhivatalos könyomatos a B. T. és a M. T. I. hasonló szelvényben egyértelműleg nyilatkoznak. Utóbbi még azt is hozzáteszi, hogy a lemondott kormány tagjai kénytelenek még egyelőre ideiglenesen az ügyeket tovább vezetni.

A Pol. Ért. jelenti: Beavatott politikai körökben határozott alapon felmerült az a hír, hogy a Tisza-kormány végleges felmentése a hivatalos lap vasárnapi számában már meg fog jelenni. Értesülésünk szerint nemcsak a kabinet feje fog távozni helyéről, hanem a kabinet többi tagjai közül sem vállalja egy sem a miniszteri állást. Az új kabinet vagy az új ideiglenes kabinetre vonatkozólag ma még pozitív hírek nem merültek fel, valószínű azonban, hogy új, ideiglenes kabinet kinevezéséről lesz szó. Parlamenti körökben ma hire járt annak — de pozitív megerősítésre nem talált — hogy az új ideiglenes kabinet szervezésével gróf Khuen-Héderváry Károly bizatnék meg.

Az átmeneti kormány.

A N. Fr. Pr. irja. Miután Burián közös pénzügyminiszter küldetése meghiusult és a koalíciós kormány megalakulására irányuló legutolsó kísérlet sem sikerült, az itteni politikai körök figyelme amaz események felé fordul, melyek Magyarországon most következnek. Minthogy a király holnap a brucki táborba megy és onnan csak szombaton tér vissza, Tisza Bécsbe érkezését vasárnap előtt nem várják.

Tisza ezuttali ideérkezése kétségtelenül az egész magyar kormány lemondásával áll összefüggésben, amelyet a jövő hét folyamán várnak. A Tisza-kormány felmentésével együtt fog megtörténni az új átmeneti kormány megalakítása. Az átmeneti kormány alakítására vonatkozó előkészületeket eddig a legnagyobb óvzossággal és tartózkodással folytatták.

A kísérlet, melyet Burián küldetésével tettek, nagyon komoly volt és kívánták, hogy sikerüljön, de éppen ez okból nem engedhették, hogy az átmeneti kormány körvonalai idő előtt kidomborodjanak. Most, hogy a kombináció nem sikerült komolyan hozzá kell fogni az átmeneti kormány megalakításához, és azok a tárgyalások, melyek a legközelebbi napokban fognak folyni, homályban alig maradhatnak. Hogy ki fogja az új kormányt megalakítani, azt még nem tudják. Az új kormánynak mindenekeelőtt

arról kell majd gondoskodni, hogy egy bizalmatlansági szavazat azonnal meg ne bukthassa és hogy a képviselőház olyan határozatot, mely a kormányt az ügyek érdemleges vezetésében megakadályozhatná, vagy befolyásolhatná: ne hozhasson.

A Pol. Ért. jelenti: Beavatott politikai körökben határozott alapon felmerült az a hír, hogy a Tisza-kormány végleges felmentése a hivatalos lap vasárnapi számában már meg fog jelenni. Értesülésünk szerint nemcsak a kabinet feje fog távozni helyéről, hanem a kabinet többi tagjai közül sem vállalja egy sem a miniszteri állást. Az új kabinet, vagy az új ideiglenes kabinetre vonatkozólag még ma pozitív hírek nem merültek fel, valószínű azonban, hogy az új, ideiglenes kabinet kinevezéséről lesz szó. Parlamenti körökben ma hire járt annak — de pozitív megerősítésre nem talált, — hogy az új ideiglenes kabinet szervezésével Khuen-Héderváry Károly gróf bizatnék meg.

Bécsből a következőket jelentik: Tisza István miniszterelnököt holnapután, szombaton, ismét Bécsbe várják. Minden valószínűség szerint a király legkésőbb kedden Tiszát véglegesen felmenti és azután — mint ahogy itt hiszik — egy ugynevezett színtelen minisztériumot fog kinevezni és pedig vagy egy ügyvezető kormányt, mint ahogy erre Ausztriában már többször volt eset, vagy pedig a jelenlegi kormány tagjai helyükön maradnak és csupán a miniszterelnökségre fognak új embert kinevezni.

Gróf Andrassy Budapesten.

Gróf Andrassy Gyula Bécsből tegnapelőtt este 7 órakor érkezett meg Budapestre a nyugati pályaudvaron családjának három hölgy-tagjával. A kérdezősködő újságíróknak kijelentette, hogy a Bécsben elmondottakon kívül egyebet nem mondhat. Küldetéséről a vezérő bizottságnak fog beszámolni. Hogy mikor, azt még nem tudja. Andrassy a pályaudvarról egyenesen budai palotájába hajtatott, ahol felkereste Darányi Ignác. A két kiváló politikus hosszasan beszélgetett.

A meghiusult misszió.

A sikertelen audencia után gróf Andrassy Gyula missziója véget ért. Gróf Andrassy Bécsből való elutazása előtt a következőket mondotta egy hírlapírónak:

— Előterjesztettem ő felségének a parlamenti többség programját és a helyzet semmiben sem változott. Ő felsége megmaradt eredeti álláspontján. Újabb katonai engedmény, melynek alapján az új többség kormányalakításra, vagy kormánytámogatásra vállalkoznék, kilátásba nem helyezhető. E szerint az újabb kísérlet teljesen meghiusult. A válság nem ért véget és én nem látom egyelőre lehetőségét a kibontakozásnak.

A B. H. irja tudósítójának gróf Andrassyval folytatott beszélgetésének kapcsán, hogy gróf Andrassy nem szorított ki zárólag a szövetkezett pártok programjának előterjesztésére. Hazafiui aggodalomtól ösztökélve kereste a maga felelősségére a válság megoldását a koalíció programjának megközelítése révén. — Fölvetette azt a kérdést, hogy nem lehetséges-e olyan engedmény, a mely nem fedezi teljesen a szövetkezett pártok óhaját, a mely azonban mégis fedezné a nyelvkér-

Mésnek a nemzetre kedvező fordulatát. — A király erre a kérdésre is elutasító választ adott. A magyar nemzetnek tehető engedelmények sorozata kimerült a kilences bizottság programjában s ő felsége változatlanul azon az állásponton áll, hogy ennél többet nem tehet, a legjobb akarattal sem. Féli a hadsereg egységét és a nyelv bolygatásának káros visszahatását Ausztriában. De az okok fejtegetésébe már nem is bocsátkozik a király; már ő ezt eleget magyarázta. Csak annyit mond: *nem tehetem.*

Azok a régi jó barátok.

Valamikor, amolyan zöld gyermekkoromban, nagy házat vittünk a fővárosban. De egy váratlan nagy csapás: az apám halála véget vetett mindennek. Abból a kis nyugdíjból, a mi az apám után maradt szegény özvegy édes anyámra, csakis falun élhettünk meg. Hát ott éldegeltünk kerek tiz esztendőig s én a közeli városkába végeztem iskoláimat.

Mikor szerencsésen leérettségiztem, így szólt hozzám a jó anyám:

— No most eredj föl Pestre, ott van annyi jó barátunk a régi szép időkben, hogy csak egy szavunkba kerül és álláshoz jutsz. Egész listát nyomott a kezembe, hogy kiket keressék föl.

Utnak indultam és megérkezésem után nyomban fölkerestem az elsőt, a kit anyám kijelölt.

Nagy rangra emelkedett azóta.

Pedig hej, de nehezen kezdte pályáját, a mikor nagy segítségére volt a boldogult apám. Ez által okvetlen elnyerem a kívánt állást.

De hát a mekkora reménységgel nyitottam be a vezérigazgató szobáját, olyan fekete csalódással kocogtam ki onnét. Alig érdemesített pár szóra. Nem emlékezett az apámra és ha még lett volna is köztük baráti kötelék, ő bevallott ellensége az eféle protekciónak.

A következő mézes-mázos szavakkal erősítette, hogy habár annyi ismerőse közt alig bírja vissza idézni megboldogult apámat, de ettől eltekintve, szívesen támogat mint fiatal tehetséget és mihelyt mutatkozik alkalom, nyomban tudósít. Egy szóval sem kérdezte azonban, hogy hát hova küldje értesítését.

A miniszteri tanácsos ur hivatalos helyiségének várótermében összehajtottam a jó anyám által leirt listáját a régi jó barátoknak.

Torkig laktam. Nem fér több a gyomromba ebből az eledelből

— Bocsánat, ön Koltay Ernő, a mint a bejelentésnél hallottam... Vajjon nem a Koltay János fia? kérdezte az egyik asztalnál robotoló kopott, öreg irnok.

— De az vagyok.

— Ah!

— Fölugrott a székről. Rám meresztette szemét az éktelen fekete pápaszem fölött.

— Az én szeretett barátom, feledhetlen Jancsim fia? Tudja-e, hogy legjobb barátom volt az édes apja? Hej, tiz esztendő nagy idő! Akkor egészen más fickó voltam; hanem most... De azért végtelen örvendek, édes, kedves Ernőcske. Megengedi, ugy-e, hogy ilyen bizalmasan szólítom? Maga, maga kis buksi. Hát nem emlékszik a Tibi bácsira, kis füles? De bocsánat... Tudja a nagy öröm a viszontlátás...

És Tibi bácsi olyan módfelel szívélyességbe fullasztott, mintha neki kellene kárpótlást adni összes csalódásomért.

Epen hazakészülőben volt. Erőnek-erejével eleipelt magával, hogy lásson a jó Máli néni, a hitestársa.

Máli néni épen a pádimentumot mosdatta, mikor beléptünk a kis viskóba.

Tibi bácsi leültetett a szoba közepén álló rém rozzant kerek asztal mellé.

Valahonnan előkerült egy üveg sárgára festett szesz, a melyet cognac-cimen kellett

bekebeleznem. A viszontlátás öröme üritettük poharaikat.

Tibi bácsi aztán kifogyhatlan sokat beszélt a multról, amelyet összehasonlított a jelennel. Akkor jó módban volt, de ma, ma nincs a háznál egy fillér sem; holott olyan égető szüksége volna tiz koronára.

Az lett a vége a dolognak, hogy összes vagyonom felét, tiz koronát odakölcsönöztem Tibi bácsinak.

Ennek már innét onnét nyolc éve. Azóta nem láttam Tibi bácsit; azaz láttam egyszer az utéán, de hirtelen befordult egy utcába. Azt hitte a jámbor, hogy visszakerem a 10 koronát.

Sok keserves fáradozás után ma már tisztességes állásban vagyok, a melyet a saját erőmből szereztem. Igaz, az állásom elég tisztességes, oly annyira, hogy ma már ha a véletlen összehoz azokkal a bizonyos apai barátokkal, rémlik nekik, hogy valaha a térdükön lovagoltattak.

No, de én is észben tartom őket, azokat a jó barátokat, akik egyszer úgy megfélekeztek ama bizonyos baráti kötelékről, de valamennyien, egyet kivéve, ez az egy is öt forintomba került.

Kövér Ilma.

H I R E K.

Az egyházkerület közgyűlése.

— Harmadik nap. —

— május 26.

Az egyházkerületi közgyűlés mai napján került tárgyalásra a főiskolán felállítandó *filozófiai fakultás* ügye. Sajnálattal és bizonyos megilletődéssel kell híret adnunk, hogy ismét győzött a vaskalapos rendszer és a lelkes férfiak által oly szépen, olyan helyes mederben megindított egyetemi mozgalom ma valószínűleg soha ki nem reperálhatóan veszedelmes kátyuba zökkert.

A maradiság és a legapróbb szempontokat kedvelő kicsinyesség fényes beszédekkel rohant ma a küzdő-térre és kézzel-lábbal kapálódzott a fakultás és ezzel együtt az egyetem ügye ellen.

Nos, — kétségtelen most már, hogy a harmadik egyetemet nem Debrecenben állítják fel.

És ezért a mai szavazás alapján azt kérjük az igen tisztelt s minduntalan halasztani szerető uraktól, a kik szintén lelkesedtek beismerésük szerint az egyetemért:

— Urak, miért bolondították a közönséget arra, hogy fényes alapítványokat tegyenek, ha nem akarnak egyetemet?

▲ népbolondítás fegyverét mégis csak jobb volna a politikai küzdőtér különleges eszközének hagyni...

Az egyházkerület közgyűlésének harmadik napján egyházi részről Kiss Aron püspök, világi részről gróf Dégenfeld József főgondnok elnökölt. Miután gróf Dégenfeld József megnyitotta a gyűlést, — hitelesítették a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

A napirend szerint következett volna az egyetem ügyében megindult vitának a folytatása. Ezt megelőzőleg az elnök engedelmet kér, hogy a közgyűlés első napján történt megállapodáshoz hiven kiegészítsék az egyházkerületi bizottságokat. Miután a közgyűlés az engedelmet megadta, az elnökség javaslatára a bizottságokat a következőképpen egészítették ki. Megválasztották a tanítóképesítő bizottságba: Görömbey Pétert, György Lajost, a tanítónképesítő bizottságba: Sulyok Istvánt, Somogyi Pált és Szele Györgyöt; egyházkerületi missió-bizottságba: Dávidházy Jánost, Dombay Lajost, Szikszay Zoltánt; lelkészképesítési vizsgálati bizottságba: Süteő Kálmánt, Segesváry Józsefet és Szele Györgyöt:

Az egyetem ügye.

Az első felszólaló György Endre volt, a ki kifejti, hogy véleménye szerint most a közgyűlés végleges megállapodást nem létesíthet, mert az ügy előkészítve nincs, viszont az is kétségtelen, hogy a közönség felcsigázott érdeklődése szempontjából tenni kell valamit; Ezért határozati javaslatot nyújt be arra nézve, hogy az egyetem ügye adassék vissza az igazgatótanáchoz, a kit bizozzon meg a közgyűlés a halaszthatatlan teendők megtételével.

Géressy Kálmán azokra a lépésekre tesz megjegyzéseket, amelyeket Dóci Imre tesz Budapesten a kultuszminiszteriumnál és bár elismeri Dócinak kiváló összeköttetéseit, kénytelen kijelenteni, hogy a miniszteriummal csak végleges, mintegy szerződéses megállapodásra szabad támaszkodni. Terve építeni nem lehet, még ha a kulturálisminiszterium a legjobb akarattal viseltetik is a protestánsok iránt. Továbbá fontos az a kérdés is, hogy mennyi időt töltsön a felállítandó fakultáson az illető tanárjelölt? Felveti azt a kérdést, nem volna-e kívánatosabb a külföldi protestantizmussal érintkezésbe lépni, mint régebben, hogy ezáltal a magyarországi protestánság új erőforrásokat nyerjen. Szerinte az előkészítő intézkedések nincsenek olyan mértékben megtéve, mint szükséges volna. Könyvtár, természetrajzi gyűjtemény, olyan, amely egy filozófiai fakultás színvonalán állana, nincs. Indítványa az, hogy az ügyet behatódóbb előkészítés végett vegyék le a napirendről.

Dr. Ferency Gyula kifejti, hogy már három éve van ez a mozgalom, s különféle bizottságokban már kellő előkészítést nyert, s így ezt az ügyet könnyen eltemetni nem lehet. Feltételezi, hogy az egyetemet mindenki akarja, és ha most a közgyűlés halasztó indítványt fogad el, ez a közönség lelkesültségét lehargolná. Ha kétségtelen, hogy az egyetem ügye megérett a határozathozatalra, nem lehet a dolgot most újra agyonütni. Arra a kérdésre pedig, hogy vannak-e a fakultási tanszerekre alkalmas férfiak, azzal felelhet, hogy a meghívott tudósokat azok is óhajtsák a debreceni főiskolában látni, a kik a halasztási indítványt megtették. Az ügynek anyagi oldalát a gazdasági bizottság teljesen megoldotta. Ugyanis a fakultásnak elkölthető évi járuléka volna 38000 korona, ezenkívül számíthatnak a közönség és a zsinat támogatására is. Itt nem takarékpénztári, hanem kulturintézményről van szó, s ennél nem lehet olyan aggodalmakat táplálni, mint a takarékpénztári intézmények alapításánál. Ezután hosszasan fejtegeti a fakultás hasznát, s végzi beszédét azzal, hogy óriási volna az az erkölcsi diadal, a melyet a fakultás felállításával elérnének.

Ferency nagyhatású beszédjét zajos eljenzéssel és tapssal fogadták.

Sass Béla személyes kérdésben válaszol Ferencynek és támogatja a halasztást célzó indítványokat.

Dombay Lajos esperes szerint nem volna helyes most azt a kérdést boncolni, hogy szükséges-e a fakultás? Erre mindenki csak igenlőleg felelhet. De nagy kérdés az, hogy mikor, mely időben és milyen alapon létesíthessék a fakultás? Számot kell vetni a rendelkezésre álló erőforrásokkal. Támogatja a halasztási indítványt.

Sulyok István élén a zárzó jogával, támogatja és védi azt ellenérvekkel szemben azt az indítványt, hogy a fakultás létesíthessék. Válaszol Géressynek is és azt mondja, hogy bár ő nem kicsinyli a külföldi egyetemek szellemét sem, de ő elsősorban magyar és református szellemet kíván. A főiskola gyűjteményei tekintélyesek és azokat lekiécsinyelni nem lehet és lesz idő a fejlesztésre is.

Szell Kálmán a halasztási indítvány beadója szót emel és kijelenti, hogy az isteni gondviselést nem fogadja el egy tanár sem fizetési alapul. Építsünk, de ne akarjunk fundamentum nélkül második emeletet építeni. Kéri indítványa elfogadását.

Gróf Dégenfeld József elnök szavazásra teszi fel a kérdést és szövegezi az indítványokat. György Endre felvilágosítást kérő szavai után elnök elrendelte a névszerinti szavazást. *Eszerint Széll Kálmán esperes halasztó indítványát 38 szóval 14 szó ellenében elfogadták.*

A halasztási indítvány ellen szavaztak: Balthazár Dezső, Sulyok István, Simonffy Imre, Erőss Lajos, Padrah Sándor, Szemes László, Kiss Elek, Szele György, dr. Kőrössy Kálmán, Domahidy István, Karai Sándor, György Endre, dr. Baksa Lajos, összesen 14-en.

A halasztási indítvány mellett szavaztak: Sütő Kálmán, Dombi Lajos, Fekete Márton, Dávidházy János, Fráter Barna, Nagy István, Zsigó Endre, Szikszay Zoltán, György Lajos, Széll György, Széll Kálmán, Biki Károly, Kiss Albert, Balogh Ferenc, Könyves Tóth Kálmán, Ujfalussy Béla, Géresi Kálmán, Illyés Endre, Rásó Gyula, Kallós Tivadar, Garzó Gyula, Futó Zoltán, Szegedy Kálmán, Biber József, Sinka Sándor, Nagy Máté Albert, Berey József, Nagy Imre, Balogh Ambrus, Benedek László, Mártha József, Osváth Ferenc, Orosz István, Imre Lajos, Pap Tibor, Borsos Benő, Dicsőfi József és Sass Béla: összesen 38-an.

Ezzel az egyetem ügye beláthatatlan időkre le lett véve a napirendről.

Gróf Dégenfeld József főgondnok — a ki a debreceni egyetem leglelkesebb hive — miután megvádolták az egyetemi bizottságot amiatt, hogy a meghívandó tanárok neve ott szóba került, — tekintve, hogy az egyetemi bizottságnak ő az elnöke — ezen vádból levonta a konzekvenciákat és a központi egyetemi bizottság elnöki tisztéről lemondott.

Erőss Lajos és Márk Endre ugyancsak kijelentik, hogy csatlakoznak a főgondnok lemondási nyilatkozatához.

Ezután a tárgysorozat folytatásául a főiskolai ügyeket tárgyalták, amelyek során Görömbey Péternek megadták a kért ösztöndíjat és Dr. Csűrös Ferencet tápintézeti elnöknek megválasztották.

Felolvasták a vallás- és közoktatásügyi miniszter értesítését, hogy a h.-bőszörményi és békési főgimnáziumoknak a nyilvánossági jogot a 906-907. iskolai évre is megadta.

A domahidi református egyház tagjai azon kérelemmel járulnak az egyházkerületi közgyűlés elé, hogy felekezeti iskolájukat szüntethessék be, miután szegénységük miatt fenntartani nem tudják és az állam pedig ott községi iskolát állított. A közgyűlés kényszerülve engedni a kényszerhelyzetnek, a felekezeti iskola beszüntetését megengedte. Ugyancsak hasonló okból megengedte a es. bagosi, szamosdobi és a vetési felekezeti iskolák beszüntetését is a közgyűlés.

Ezután a közgyűlés vizatért az elmaradt tárgyakra, köztük Márk Endre és Jánosy Zoltán felebbezésére a debreceni egyetem javára tett 50.000 forintos alapítvány ügyében. A fellebbezés tárgyalása előtt Márk Endre kijelentette, hogy, miután a mai határozat folytán nem remélheti, hogy a debreceni egyetem megvalósulhat, mert bizonyára szerencsésebb kezű emberek *másutt* sikert fognak elérni, fellebbezését visszavonta. Jánosy Zoltán csatlakozik Márk Endre bejelentéséhez; Ezzel most már a debreceni egyetem ügyét rövid idő múlva a feledés fátyla fogja borítani.

Az egyházkerületi közgyűlés több, jelentéktelen tárgy tárgyalása után egy órákor véget ért.

— **Mentőegyesület Debrecenben.** A mentő intézmény létesülése a mai nappal ismét egy hatalmas lépéssel haladt a megvalósulás felé. Ugyanis a mai napon készítette el a kiküldött bizottság véleményes jelentését az egészségügyi bizottsághoz. Javaslatai főbb vonásokban következőkben öszponosulnak. Első sorban létesítendőnek véleményezik a mentő egyesületet társadalmi uton,

melynek feladatává a mentés ügyének szellemi vezetését és anyagi ellátását szánták. E célból a tanács engedélyét és erkölcsi támogatását kérik ez aciónak mentől nagyobb arányokban való megindításához illetve mentől szélesebb társadalmi rétegeknek belevonásához. Magát a mentő intézményt is itt a mentés eszközölését ez idő szerint legcélszerűbb a tüzoltó testülettel vélvén megoldhatónak javasolják a tüzoltó testület kérelmének 2 előfogat és négy fizetéses mentő tartása iránt avval a kikötéssel való teljesítését, hogy ezzel a tüzoltóság a mentő egyesületnek áll szolgálatára a mentés céljaira. Végül kéri, hogy a tek. tanács helyezze kilátásba néhai Ormós Bálint féle hagyaték eddig jócskán felgyűlt kamatának a létesítendő mentő egyesületnek mentő eszközök beszerzésére rendelkezésre bocsátását.

Mind három kérelem oly természetes jogos követelmény, mely elől elzárkózni képtelenség; miért is alapos abbéli reményünk, hogy ezzel óriási lépést teszünk a célhoz.

Részünkről az előkészítő b. fenti kérelmét a t. tanácsnak a sürgős elintézés kérésével ajánljuk jóindulatába, az igazi nemes ügy érdekében.

Az első kérdés olyan, hogy inkább udvariassági tényezők tekintheti a szűkebb bizottság, mert hiszen a mentés ügye iránt oly általános érdeklődés nyilvánul már is, hogy kétséget sem szenvedhet annak mihamarabb való létesítése egyszeri felhívás esetén is, mindazonáltal osztjuk a b. ebbeli javaslatát, mert ezzel ügybuzgalmuk és szeretüknek fényes jelét adják, mentől szebbet és nagyobbát óhajtva alkotni. A második kérdés már olyan, melynek végleges eldöntése tulajdonképpen az alakulandó mentő egyesületnek tartandó fel; de azért ily föltételeformában gondos előrelátásból helyeselhető. Magunk is azt véljük, hogy ezidő szerint ez a legcélszerűbb módja ma még, míg kellő számú önkéntes működő mentőre alig számíthatunk. Végül. Ami az Ormós Bálint-féle alapítványnak kamatait illeti azoknak a felszerelés beszerzésére való felhasználásának semmi hat véleményünk szerint semmi sem utjába; mert ha emlékeztünk nem csak, a hagyomány levél is így intézkedik.

— **Nyelviskola Debrecenben.** Végre valahára régi hiánypótló vállalat létesült városunkban. Rose Miksa tanárjelölt, ki mint fiatal író, hosszú éveken át a külföld nagyobb egyetemi városait járta be a mellett, hogy széles és alapos nyelvismeretre tett szert, két és fél éven át a müncheni nyelvtársaságnak volt igazgató elnöke, a napokban visszatért városunkba és sok oldalról megnyilvánult buzdításra megalapította itt az „Ecole Rose” című nyelvtanítványokat. Ez iskolában a Berlitz rendszer szerint fognak oktatni, a mi tudvalevőleg abból áll, hogy az illető tanítványok az első órától fogva csakis a megtanulandó nyelvet hallják és beszélnek, így korán hozzászoknak az idegen nyelvet nemcsak grammatikailag „érteni”, de rövid idő alatt annak szellemében helyesen írni és beszélni tudni. Lesz külön tanfolyam urak, hölgyek és gyermekek számára, egyelőre csak a francia, német és angol nyelvekből. Az osztályoktatás havi tandíja 5 frt. Magánórákat 1 frt.-tól feljebb nyerhetni. Az intézet ideiglenesen Simonffy-utca 42. sz. a. lesz, a hol naponta délelőtt 11—12-ig és délután 5—6-ig szerezhetni bővebb felvilágosítást.

— **Elhanyagolt temető.** Ismét a Péterfia-utcai ev. ref. temetőről van szó, amely jelenlegi állapotában valóságos szegénye Debrecen városának. A temető, mely hivatva

van a halottak iránti kegyelet fentartására, annyira elhanyagolt állapotban van, hogy a közönséget megbotránkoztatja. Az árkok tele vannak ganajjal, döglött macskák és patkányokkal. A közeli hizlaldából odajárnak a sertések vendégszerepelni a sirokra, a temető kapui kidőltek, rozogák. Ezen feltevélenül segíteni kell és felhívjuk az illetékes hatóság figyelmét erre az ázsiai állapotra.

— **Önképzőkori zárógyűlés.** A debreceni ev. ref. főgimnáziumi önképzőkör 1905. május 24-én tartotta meg évzáró közgyűlését a tagok nagy érdeklődése mellett. Az ifjúsági elnök rövid megnyitója után P. Lukács Elek titkár olvasta fel jelentését az elmúlt iskolai évről. A szépen elkészített titkári jelentés után a pályaművek s szerzőit hirdették ki, amely szerint történelmi kérdésből díjat nyert Bánócy Béla és Debreceni István 7 o. t. Művészettörténelemből fel díjat kapott Riesz Kálmán 8. o. t. Latin kérdésből fél díjat nyert Lőrinc Ferenc 8 o. t. Görög műfordítást megnyerte Peleskei Sándor 8 o. t. Német műfordításból egész díjat kaptak Bánócy B. és Debreceni I. 7 o. t. A matematikai tételből jutalmat kapott Ador Dániel 8 o. t. és Itok Ferenc 8 o. t. Elbeszélésből II. díjat kapott Páncél József 7. o. t. Költeményből pedig Szabó István 7. o. t. A pályázat kihirdetése után a pénztárosi, majd az alelnöki jelentés következett az olvasóról, a melyet az önképzőkör tart fenn. A gyűlés legszebb része kétségkívül az elnök bucsuzó beszéde volt, amelyben bucsut mond tagtársainak s kéri jóindulatukat a jövőre. A fenntartó bizottság megválasztása után Dr. Csűrös Ferenc felügyelő tanár tartott bezáró beszédet.

— **A debreceni orvos-gyógyszerész egylet** f. év. május 27-én d. u. 5 órákor egyleti helyiségében tudományos ülést tart, melyen dr. Láng Sándor különböző operált betegeket mutat be.

— **Krivány ingóságai.** Aradról jelentik: Krivány János Aradmegye volt gyámpénztárosának, ki 560.000 koronát sikkasztott ma árverezték el értékpapirjait és ékszerait, amelyekért összesen 20.000 korona folyt be. Krivány összes ingatlanai és ingói elárverezéséből 120.000 korona térült meg Aradmegye javára. Kriváynak, akit kilenc évre ítélték el és az aradi törvényszék fogházában ül, a büntetésből még harmadfél éve van hátra.

— **A királygyilkos menekülése** Rómából írják: Az olasz lapok föl vannak háborodva azon a példátlan hanyagságon és mulasztáson, a melyet a kormány elkövetett Jaffei Viktor kézrekerítésében, a ki tudvalevően büntőtársa volt a királygyilkos Brescinnek. Az ő föladata lett volna meggyilkolni Umberto királyt 1900 júliusában a monzai tornainnepen, ha Brescinnek merénylete nem sikerül. Jaffei gyilkos munkájára azonban nem sikerül a ser, a mire elmenekült, revolverét azonban megtalálták a helyszínen. Az elvetemedett cinkostárs előbb Svájcban tartózkodott, de mikor az olasz hatóságok nyomára akadtak, Egyiptomba menekült. Itt csaknem négy évig érezte magát biztonságban, végre azonban Kairóban elfogta az egyiptomi rendőrség s erről néhány hét előtt tudomást vett az egész sajtó. Az egyiptomomi hatóságok kötelességszerűleg értesítették a kairói oiasz főkonzult, hogy a büntőtárs elfogását tudassa az illetékes külügyi miniszteriummal.

A dolog lefolyása, valamint az olasz hatóságok, a melyek nyilván szintén a lapokból értesültek Jaffei elfogásáról s kiadására egyetlen egy lépést sem tettek. A kairói rendőrség kezdte nem érteni az olaszok hallgatását s miután több héten át nem sürgették kiadását, Jaffeit egyszerűen szabadon bocsátotta s mindenkorra kitiltotta Egyiptom területéről. Ha tehát a cinkostársnak nincs éppen kedve Olaszországba visszavándorolni, más országban eléggé biz-

tosan érezheti magát. Az olasz lapok most egyértelműen megbélyegzik hatóságaiknak érthetetlen eljárását, a mely csakugyan ritkítja a párját. Brescit, a királygyilkost azonban tudvalevően elérte a végzet, örökös rabságra ítélték, mert Olaszországban csak katonai bűntényekre van halál szabva; azonban alig egy évre fölakasztotta magát a nápolyi öbölben lévő Nyida-sziget börtönében.

— **Angelottinó mulatója.** Évek óta gondoskodik Angelottinó (előbb elhalt férje) Debrecen nyári szórakoztatásáról, de ismeri is a közönség izlését úgy, mint kivüle senki. Ez évben is sikerült Angelottinónak olyan társulatot szervezni, mely mindenben kielégíti az igényeket. Elvégre is orfeumbá mutatni, nevetni járnak az emberek és valami ostobaság sokkal jobban hat a „brettlin”, mint akármilyen klasszikus mű, a világot jelentő deszkákon. Bár az időjárás néhány nap óta nem kedvező az orfeumra nézve, mégis minden este szép közönség tapsol az ügyesebbnél-ügyesebb nézőszámoknak, az ötletes előadóknak. Kétségtelenül első helyen kell megemlékeznünk a társulat rendezőjéről Vasvári Adiról, aki pár nap alatt már a közönség kegyeibe jutott, kiforrott tehetség, szép hanggal és ügyes előadó-képességgel. Bár taglejtéseim meglátszik, hogy sokáig működött németül, mindazonáltal osztatlan elismerésben van része. Ugyancsak jót mondhatunk *Bodrogi Rezsőről*, akit a pikáns muzsa melletten keblén. Finom pikantériával fűszererezett kupléit diszkréten adja elő. A kölgyek közül *Rádai Terézé* Páris almája. Szép jelenség a színpadon, jó hangja is van és magyar népdalaival nagy hatást kelt. *Komlóssy Emma* régi ismerőse a debreceni közönségnek. Igazi, vérbeli „chansonett” és fényes kosztümei feltűnést keltenek. A kis *Fodor Elza* ügyes táncosnő. *Bodroginé* nagyon szépen énekel. Érdekes mutatóványai-val „*Conzul*” az akrobata majom, a *Busson* csoport és *Toiset* zeneszámai tetszenek. A kis színpad ellen van csak csekély kifogásunk, melynek keretében olyan darabokat adnak elő, mely a közönség soraiban vegyes érzelmekeket kelt. Ilyen kisebb daraboknak vagy szerelmeseknek kell lenni, vagy helyzetkomikumon kell felépülni. Az eddig színrekerült darabok azonban ostoba sületlenségek, melyek fölött csak bosszankodni lehet.

Tanítók juniálisa. A debreceni tanítók — felekezeti különbség nélkül — a Hajdumegyei tanítókat magába gyűjtő Göncy-egyesülettel együtt, f. évi június 3-án a nagyerdői Dobos pavillonban hangverseny-nyel egybekapcsolt tánemulatságot rendeznek. A cél melyért a tanítószág kezét fogott: nemes: megérdemli a társadalom osztatlan támogatását. Ugyanis a jövedelem egyik részét a tanító gyermekeket nevelő országos „Eötvös-alapra”, a másik részét pedig helyi jótékonyalpra adják. A tanítószág ez első vállalkozása iránt széleskörben nagy érdeklődés mutatkozik. Jegyek előre válthatók: Csáthy Ferenc papirkereskedésében és este a pénztárnál. Személy-jegy I korona. Család-jegy 3 személyre 4 korona.

— **Köszönetnyilvánítás.** Debrecen sz. kir. város muzeumának vezetősége ez uton is hálás köszönettel nyugtázza a következő adományokat: Kiss Bálint ur: 1 ezüst pénz. Szük Jenő ur 2 kötet könyv, Radé Ernő ur 4 réz pénz. özv. Sinay Károlyné urnő 16 db. pénz. özv. Báró Josiney Miklósné Ömeltősága: két izben, összesen 32 kötet könyv. Nyíri Géza ur 7 évfolyam Debrecen-Nagyvárad-Ertesítő s színlap 1836-ból. Taubinger Ignác urnő: 1 db. 1804-iki biblia. özv. Fuchs József urnő: 1 nagy emlékérem. Szabó Imréné urnő: 1 imakönyv

1745-ből 3 db. régiség. Frics József ur: 1 pipa. Frics Irma k. a: 20 db. ásvány; 3 arckép. Schwartz Árnin ur: 1 kézi csengő 1840-ből. Tar Gábor ur: 5 Kossuth bankó. Nagy Ferenc ur 25 régi pénz. Kovács Lajos ur 1 régi pénz. Főtiszt. Végh Kálmán Mátyás ur Ohattelken lelt 2 régi pénz s 1 bronz nemzetség gyűrű. Fekete István ur 2 Kossuth bankó. özv. Szikszay József urnő 1 db. nemzetőr tiszti kard, portepeő és szíj-jal, arany zsinórzat, 41 értékes régi pénz Illéssy Clára k. a. régi viseletű női derék, 1 vert fokos. Ethei István ur Harsányi István és Séllyei István arcképe. Fenér Imre gymn. tanuló: 1 pisztoly, 1 ezüst régi pénz. Kiss Lajos ur 3 fegyver rész, 3 régi ezüst pénz. Dr. Kardos Samu ur: Tiszai gzh. társ. 1845. aug. 4 én kelt alapítási jegyzőkönyve, 3 kötet értékes mű. Kerekes Béla theol. hallg. 1 Kossuth bankó. Vági István ur 5 japán csiga. özv. Láposy Ferenc urnő: Izsó Miklós által 1865-ben készített márvány levélnyomó, nyul alak. Szabó Lajos ur 1 régi pénz Latzkó Adolf ur Budapest: 1 régi arany pénz. Goldstein Péter ur 3 ezüst pénz. nemeskísfaludi Madarász Sándor ur egy 1719 beli zink szenteliviztartó; az 1836. évi pozsonyi országgyűlési követek sajátkezü névalírásukkal ellátott emlékb. albuma, 1 címeres pecsétnyomó, 1 régi pecsétgyűrű. Fekete István ur 7 db. régi pénz. Dr. Burger Péter ur 1735 ben kiadott nagy orvosi mű. Lestyán Adorján kir. tanácsos ur 1 régi tajt. pipa. Petrisin Gyula ur 32 Kossuth bankó. Magyar János ur 2 db. Halápon ázott őrlőkő, egy kő gyöngy s 1 bronz tű. Csontos József ur: 1 régi réz pásztorkürt. Szilágyi Kata k. a. 1848-ban orosz katona által elhagyott domborművű imádság. Sámy Béla ur Petőfi Sándor sajátkezüleg írt következő 3 verse: „Dalaim” „Legenda” s „Emlékvers.” Tóth András szobrász ur 30 drb. érdekes néprajzi és pásztoreleti tárgy, az „Erzsébet szobor pályázat nagy gyps modellje s 30 db. Kossuth bankó. Király Gyula városi tanácsnok ur: 1 gyps ló-szobor. Markovics Károly ur Kossuth Lajos sajátkezüleg írott levele. Nagy Károly ur Nagy Sándor honvéd tábornok levele a szoboszlói népfelkelő parancsnokokhoz. Dr. Rotschneck V. Emil ur 1772 ben Zeininger Antal által alapított Arany egyszaruhoz címzett Cegléd utcai gyógyszerárának eredeti felszereléséből (166 dból áll) fennmaradtak. özv. Berger Henrik urnő a néhai Berger Henrik ur által összegyűjtött értékes 17 ezüst tallér, 38 ezüst régi pénz, 28 bronz pénz, s 2 drb. arany. Debrecen, 1905. május 25. *Löfkovics Arthur, Péter Gábor, Oláh Károly* tanácsnok.

— **Majális.** E hó 26-án lesz az ev. ref. felsőleányiskola s vele kapcsolatos tanítóképezde majálisa. Mivel külön meghívók nem lesznek kibocsájtva az összes érdeklődőket ez uton hívja meg a rendezőség. A tánevigalom kezdete este 6 órakor a nagyerdői vadóban. Belépődij személyenként 1 kor.

x Antidol a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás, nátha ellen. A szert nem kell bevenni, egy pár csepp a tenyéren eldörzsölve s a használati utasítás szerint belegezve: azonnal megszünteti a bajt. Sok ezer ember használja mind nap s mindenki jót mond róla: kérdezze ösmerőseit, hogy: használta-e már az Antidolt? Egy üvegecske ára 1 kor. 20 fillér; 35-ször mulaszthatja el fejfájást. Debrecenben kapható: Mihalovits, Grosz Nagy Ferenc, Muraközy, Tóth Béla és Balázs Odön gyógyszerész uraknál.

x Valódi panamakalapok darabja 5 és 6 Korona, **legszebb turista s tenis ingek** 4—5 és 6 Korona Feketenél.

x Használja a híres Hajdusági pedrőt. Egy doboz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca **Arany-egyszaru gyógyszerertár.**

x Helyi képes levelezőlapok legújabb felvételek 100 drb. 90 kr. Harmati Pál antiquáriumban Fűvészkert-u. 14. Telefon 374. Irások nagyválasztékban.

x Üzleti könyvek félárban. Cim a kiadóhivatalban.

x 500 drb. minta érték nélküli zacskó félárban eladó. Cim a kiadóhivatalban.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 26. A képviselőházban ma *Justh Gyula* elnökölt. *Barabás Béla* a III-ik bíráló-bizottság elnöke bejelenti, hogy *Mihályi Tivadar* képviselő ellen beadott panasz tárgyában elrendelték a vizsgálatot. A vizsgálat keresztülvitelére kiküldött *Egry Béla* képviselő nyomban letette a szabályszerű esküt.

Darányi Ferenc a december 13-k. eseményekkel kapcsolatosan bejelenti, hogy a rendőrség az ő mentelmi jogát is megsértette. Elnök ügyét átteszi a mentelmi bizottsághoz. *Kálosi József* előadó jelenti, hogy *Hodzsa Milán, Sulyovszky Dezső* és dr. *Molnár Albert* mentelmi jogát a bizottság felfüggeszteni javasolja, ellenben báró *Kaas Ivor* mentelmi jogát a bizottság nem találta felfüggeszhetőnek. A Ház a mentelmi bizottság javaslata értelmében határozott. *Kubik Béla* a házszabályokhoz kérve szót. Kérde, hogy a belügyminiszter a Ház tegnapi határozatának megfelelőleg a 24 óra alatt áttette-e a *Keglevich*-ügyre vonatkozó iratokat? *Justh* elnök előrebocsátotta, hogy *Kubik* felszólalása nem szólt a házszabályokhoz, a Ház engedelmével azonban válaszol a kérdésre s kijelenti, hogy az utasítást tartalmazó jegyzőkönyvet csak ma hitelesítették s az csak ma kerül a miniszterhez. Különben is a belügyminiszternek az iratokat nem a Házhoz, hanem a mentelmi bizottsághoz kell áttennie. Ülés vége 12 óra előtt.

Tisza utódja.

Budapest, május 26. A képviselőház ma *Tisza utódjával* *Láng Lajos* volt kereskedelemügyi minisztert emlegették.

Orosz-japán háboru.

Budapest, május 26. *Train*, angol admirális jelenti az angol kormánynak, hogy a japánok vereségéről eddig még semmi értesítést sem kapott.

Rotschild báró meghalt.

Páris, május 26. *Rotschild Alfonz* báró, a híres *Rotschild* bankház főnöke, ma reggel 78 éves korában meghalt.

Anarkisták működése.

Párizs, május 26. Ma itt hét Spanyolországból érkezett anarkistát tartóztattak le, akik közül kettő bevallotta, hogy ők voltak. kiküldve *Alfonzó* spanyol király elleni merénylet véghezvitelére. Nagyon örülnek, hogy tervük kivitelét megihusították, mert nekik sem volt bátorságuk a merényletet elkövetni.

Az új orosz hajóraj-parancsnok.

Pétervár, május 26. *Birilew* az orosz hajóraj új parancsnoka, *Rostdensztvenszkij* utóda teljes kíséretével ma elutazott Keletre, hogy a hajóraj parancsnokságát átvegye.

REGÉNY-OSARNOK.

Apáca és kegyencnö.

Regény a bécsi életből.

Magyarosította: Szabó Antal.

„Üzletbarátaim egyszersmind barátaim is szoktak lenni.” mondá Erlenstein mosolyogva, kedvtelen nyugtatván tekintetét a fiatal ember szép alakján, „azt hiszem, ön sem fog kivételt tenni uram, ha közelebből meg fogjuk ismerni egymást.”

Hohenau nem tudta, hogy miképen magyarázza egy oly férfinak szívélyes barátságát, ki mint a legszívtelebbszorsor lett híressé.

Valami kelepcétől félt.

„Fájdalom, hogy kényszerítve vagyok önnek barátságát tüstént igénybe venni”, mondá kissé elfogult hangon. „Váltóm, mely a mint ön tudja...”

„Az meg hosszabbítjuk, míg vagy tönkre teszi ön a wiesbadeni bankot, vagy én fizetéseimet beszüntetem”, szakítá félbe a bankár adósát.

„Azaz, ön nekem a végítélet napját tüzi ki határidőül”, felelé a nevetve. „De becsületesem tiltja, hogy adósságaimat akkor fizessem ki, ha arra az utolsó ítélet harsónái emlékeztetnek. Ön megfogja nekem engedni, ha türelmének fonálát kissé megrövidítem, nehogy hitelemet elveszítem. Nekem arra most sokkal inkább szükségem van, mint valaha. A játékasztalnál szenvedélyem elragadt, és...”

„Épen mint engem, a midén az ön korában voltam De én épen semmi megbánást nem érzek. A ki mint ifju a szenvedélyeknek szolgál, mint férfi tud azokon uralkodni.”

„Az megengedem, hogy a tapasztalás iskolájában meg lehet tanulni, de a leckék igen drágák. Becsületbeli adósságokat kell törlesztenem, s nagybátyám, mint ön is fogja tudni, igen szigorú tutor.”

„Valóban, az elnök urrai nem lehet tréfálni”, mondá nevetve a bankár. „De hát az elnöknek asszonyosság?” kérdé kaján pillantással.

„Fiatal nagynéném szereti nagybátyámat, mint gyermek atyját”, felelé Hohenau komolyan, s homlokát rácsba szedve. „Talan inkább gyóntatója, mint férje előtt fogna valamit eltitkolni.”

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági munkabérek.

Tavaly az agrárius sajtó járt elől a jó példával, telelarmázta aratás előtt a Hióhírrrel az országot, hogy aratási sztrájk készül. S általános volt az aggodalom, különösen az alföldi vármegyékben, hogy lábbon rothad el a gabona. A félelem s az ijesztgetés azonban alaptalan volt a nép békességben aratott, nem volt sehol semmi zavar. Ez a tavalyi eredmény azonban ne kapassa el a mi gazdáinkat és földbirtokosainkat, hogy most már ügyet se vessenek a munkások mozgólódására. Sőt szükséges, hogy fokozott figyelemmel kiverjék az esztendőket óta folyton nyugtalanok munkáseletem s állapotunk vele már mostan meg az aratásra nézve.

A helyzet ugyanis az, hogy a munkálkodó nép ma elégedetlenebb, mint valaha volt. Ennek a rossz termés az oka, az alföld legistenáldottabb vidékén a télen át a napszamos nép csaknem éhezett s most tavasszal még nagyobb a nyomor. A hegyes, kevésbé termékeny vidéken pedig még nagyobb a baj. A szociáldemokrácia mind szélesebb rétegeket hódít meg a maga tanainak, az éhes, rongyos napszamosok tudákos elméletekkel is, nemesak a gyomrukkal s sa-

nyaru helyzetükkel tudják bizonyítani, hogy nem jól van az, hogy egy urnak olyan sok birtoka van, a szegény embernek meg korporsóra valója sincsen. Sokhelyütt tehát nem a forrongó, öntudatos proletárral is kell számolnia a gazdálkodónak vagy földbirtokosnak. Vége ma már a patriarchális viszonyoknak, mely még néhány évtized előtt megvolt a munkaadó és munkás között, egészen új, modern alapon kell most rendezni a viszonyt a munkaadó és a munkás között.

S lelketlenség lenne tagadni, hogy számos tekintetben jogosult a parasza az elégedetlenkedő munkásnak. Minél nagyobb a földbirtok, amelyen a mezei munkás dolgozik, annál kevesebb bért kap s minél kisebb a birtok, annál jobban fizetik meg a munkáját. Ez tapasztalati tény. Ott, ahol sok a kisbirtokos, jobban megél a napszamos, mint a 10.000 holdas földdarabok s latifundiumok körül. Szóval a munkaadó vagyonszáma megfordított arányban áll a munkabérrel, amelyet fizet. A kisbirtokon hire hamva sincsen ma már 30-40 krajcáros napszamosnak még késő ősszel, vagy tavasszal sem. Ellenben tudunk nem egy latifundumot, amelyen az év bizonyos szakában bizony csak 30-40 krajcárt keres a felnőtt férfi. És ki meri az ekként fizetett embertársaink elégedetlenségét rossz néven venni? Ki nem ad igazat e valóban elnyomott s kizsákmányolt embereknek.

Ime, az áll a háttérben a munkásmozgalmunknak a földmivelő nép között. Bizony ez egy nagy betegség, amelyet orvosolni kell. El kell tűnnie mindennek előtt a 30-40-50 krajcáros napszamosoknak, ha azt akarjuk, hogy békésen meg tudjunk élni a munkásainkkal. S mivel mi első sorban a bérkérdésben látjuk az esztendőről esztendőre fenyegetőbbé váló mozgalom indító okát — mindennek előtt ezt a kérdést kell rendezni.

Rendezni kell és pedig nemesak magánaton, nem társadalmilag, hanem törvényhozásilag. Meg kell állapítani a törvényben, hogy mihez kell tartania magát a munkaadónak a munkással szemben és viszont. Igaz, van már egy ilyen törvényünk, de az, mint a gyakorlat bizonyítja, fabatkát sem ér. Olyan törvény kell, a mely előírja, hogy a munkás bére nem lehet alacsonyabb nívón, mint a mennyi a megélhetéshez kell, olyan törvény, a mely gyökeresen szabályozza a mezei munkástügyet a humanitás és közrend alapján.

Most, a mikor teljes erővel megindul a tavaszi munka, s látjuk, hogy milyen halálos ellenségünk ez a nép, a mely a földjeinken dolgozik, aggodással nézünk az aratás elé s égető szükségét érezzük egy okos, céltudatos, munkást és munkaadót egyaránt kielégítő mezei munkástörvénynek.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

1905. május 26.

A) Hizott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) 132-134 fillérig. Öreg közép (páronként 300-400 kgr-ig terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 140-141 fillérig. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 140-141 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 140-141 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronként 240-280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban 140-141 fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 139-140 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 138-139 fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm felüli sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. V. Szerbiai

Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 136-137 fillérig. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 135-136 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 132-133 fillérig. A hizott sertés üzletirányzata élénk.

Szlíács-Acélfürdő

(Felsőmagyarországon.)

Az egyedül ismert, szénsavdus vasforrás. Legtöbb vasat tartalmazó ivóforrás belső használatra.

Szezon: május 15-től szeptember 30-ig.

Felülmulhatatlan vérszegénység, sápkór, női bajok, hátgerinc- és idegbajok, benuulás ellen, átszenvedett betegség és erős munkáság után.

Dr. Rhorer Aladár hiv. fürdőorvos és Dr. Stern J.

Utazás Bécsből 9 óra, északról Oderbergen át onnan 5 óra, Szlíácsról falragaszok minden nagyobb vasuti állomáson vannak kifüggesztve. Kimerítő felvilágosítást és prospektust utazás lakás árkedvezményről az első és utószezonban stb. ad

Fürdőigazgatóság, Szlíács. (Zólyom megye.)

INGELOTTI

MUTÓ

az „Arany Bika” szállodában.

FREGOLI

a táncoló Europa.

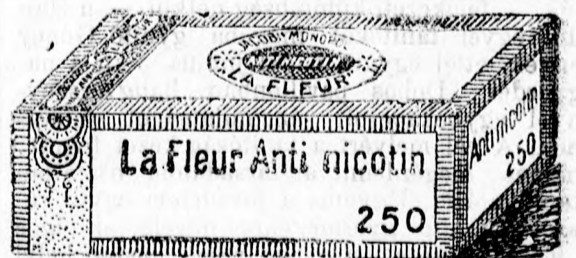
Szenzácio!

Két vendégtelképés

Szombaton és Vasárnap

azonkívül a szerződött tagok fellepte.

Kezdeté este 8 órakor.

Ugy hat, mint a bomba! Antinikotin-cigarette hüvelyek, szivarskatulákban. Jakabi-gyára Wien, VIII. Piaristengasse.

Mattoni

Erzsébet Sósfürdője

gyógyhely Budapest (Budán).

Fürdőidény: április 23-tól október 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos a gyógyhelyen. — Egészséges fckvés, jutányos lakások, jó vendéglő. — Villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

NYAVAJATÖRÉS!!

Ki nyavajatorés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható a szabad. „Hattyu gyógyszerár” által **Majna-Frankfurt.**

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását a legjutányosabban és jótállás mellett oszkozi

Földvári L.

debreceni első Elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára. Képes árjegyzék ingyen. Telefon sz. 168.

Lakásberendezési

cikkek!

Szőnyegek, Ágy- és asztalterítők, Csipkefüggönyök és Storok posztó- és plüs-függönyök, Butorszövetek, Divántakarók, Uti- és kocsitakarók, Linoleum és bőrvásznak

óriási választékban kaphatók

Bosznay J. és Társa

szőnyegházában

Debrecen, Kossuth-u. 5.

Megérkeztek!!

a tavaszi idényre a legújabb

Női divatszövetek,

Gyapju és borduros De-
lalnek 30 krtól feljebb,

Bluse selymek,

Divatos ruhadszek, Csip-
kék, szalagok és belés-
aruk

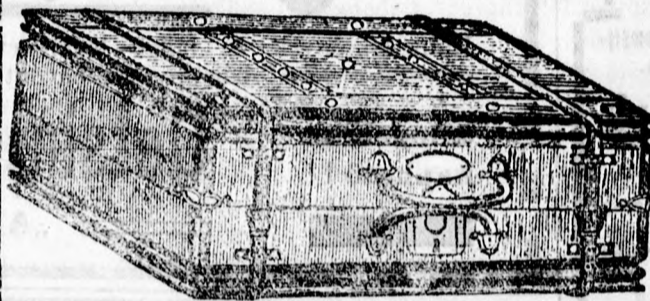
Szabó Lajos Fiai cégnél

Debrecen, Rózsater.

BALATONFÜRED.

Gyógyhely és tengerfürdő Zalavármegyében. Posta, távirda és telefon helyben. Elsőrangú fürdőintézet. Fürdőidény május 28-tól szeptember végéig.

Tiszta, ózondus, enyhe, egyenletes tóparti levegő, égvényes, sós, szénsavas, vasas gyógyforrások, juhsavó-, tej- és szőlőxra. — Masszás. — Szénsavas meleg pezsgőfürdők Schwartz-rendszer szerint. — Szénsavas hidegfürdők, Gőzfürdő, zuhanyok, balatontavi hidegfürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek által igen ajánlva: vérszegénység, görvény, gümőkór, csuz, köszvény, légzőszervek hurutos bántalmi, rekedtség, vérköpés, gyomor- és bélhurut, máj- és lép-vérbőrség, női bajok és idegbántalmakban. Hegyek által védett gyönyörű fekvés, diszes és célszerű berendezésű gyógyterem, sétacsarnok, árgykos sétányok, lombos park, fenyves liget, térszene, naponta színelőadások, hetenkint táncmulatság élvezetes kirándulások, séta csolnokázás. Elegáns lakások, esinos nyaralók. A szobák ára 80 fillértől 10 koronáig. Junius 16-ig és augusztus 21-től a szezon végéig a lakások 30%-al olcsóbbak. Napi ellátás személyenkint 4 koronától, Vasuti állomások: Siófok és Veszprém. Siófokról gőzhajón 1 óra. Veszprémtől bérkocsin 1 1/2 óra. Vasuti szezonjegyek 33 1/2%-os kedvezményvel, menettérti jegyek 3 napi érvényességgel féláron kaphatók. A fürdőintézet rendelő főorvosa: **Dr Huray István**, kir. tanácsos. Lakásmegrendelések, előleg beküldése mellett. **Lingl Valerián** fürdőigazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint étrendi víz is igenkedvelt, főraktárosa: **Edeskuty L.**, udvari ásványvizszállító **Budapestben**. Ezenkívül kapható a balatonfüredi kutkezelőségénél, **Szemeroy Jánosnál Veszprémben** és **Simon Györgynél Székesfehérvárott**. Prospektussal ingyen szolgál a fürdőigazgatóság.

Mindenféle bőrönd (koffer) és táska javításokat olcsón, szakszertően és pontosan eszkozlünk, nagyraktárt tartunk saját gyártmányu kofferemből, utazó táskák-
ból, a legolcsóbb árak mellett. Megrendeléseket méret után is készítünk.

Miklósné és Társa

bőrönd (koffer) gyára,
Debrecen, Piac-u. 26, a nagytőzsde mellett.

A legfinomabb

Calcium-Carbid

legalább 100 kilogramm vételnél

100 kilónként 28 korona.

50 kilós ládákban, vagy 100 kilós csomagolásban akármely állomásra szállítva, Magyarország főútvonalain.

A számla-összeg előleges beküldése, vagy utánvét mellett kapható:

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia Triest.

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

a magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél

Budapest, V., Váci-körut 32.

Arjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Hirdetések

jutányos áron felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Hamburg-Amerika Linie

Direkt német posta és gyors közös szolgálat, személyszállítás a világ minden részébe.

Hamburg-Dover-Cherbourg-Newyork

Hamburg—Brazília	Hamburg—Mexikó
Hamburg—La Plata	Hamburg—Kuba
Hamburg—Kelet-Ázsia	Hamburg—Franciaország
Hamburg—Afrika	Hamburg—Anglia
Hamburg—Kanada	Hamburg—Közép-Amerika
Hamburg—Nyugat-India	

Genoa—Newyork	III
Nápoly—Newyork	III
Genoa—La Plata	
Dover—Newyork	
Cherbourg—Newyork	

Antwerpenből Canadába, Braziliába, La Platába, Nyugat-Indiába, Cuba, Mexikó és Kelet-Ázsiába.
Havreből Braziliába, Nyugat-Indiába, Cuba, Mexikó és Közép-Amerikába.

Boulogneból Newyorkba, Braziliába és La Platába.
A Hamburg-amerikai vonal gőzsei fényes ellátást nyújtanak, kitűnő és kényelmes utazást úgy a magán, mint a fedélközi utasoknak.

Tengeri kéjutazások:

Nyugat-Indiába	Közép-tengerre
A Keletre	A Rivierára
Az Északi-földre	Irland és az Északisarkra
Ir- és Skótszárba	s valamennyi híres fürdőhelyre.

Tengeri kirándulások.

Közelebbi felvilágosítás kapható a társaság összes ügynökségénél és

a Hamburg—Amerikai vonal Hamburg. személyszállító osztályánál.

TELJES

Lovagló felszerelések, Úri hórindók, berendezett

Kézi táskák, mindennemű

Utazási cikkek, Tennis racketek és labdák, hálók

nagy választékban, olcsó áron

Borsos Katánál Debrecen Városháza.

Megbízható cégek

Killer Ede egyedüli gőzörfre berendezett butorgyár, Debrecen.

Kun Márton kötszer-, keztyű-, pipere- és kézműáru-üzlete Debrecen, Piac-utca 12. szám (Stenczinger-ház) megnyílik június hó 1-én.

Fényképészeti cikkek gyári árban Schwartz-féle pipázletben kaphatók.

Krausz Gyula kézi munka, rövidáru és elnyomda üzlete Debrecen, Kossuth-utca 15. szám.

Sírkövek legolcsóbban kaphatók a Debreceni kőipar vállalatnál Piac-utca 56.

SZABADALOM!

SZABADALOM!

Bagaria Motypapir.

120 cm. széles. Méter 50 fill.

legtisztább és legbiztosabb

molyóvószer.

Ruhaszekrények és ládák beteregetésére; posztó- szőrmeruhák; selyemmel és bársonnyal bevont butordarabok betakarására.

Mindenütt kapható!!

Detsinyi Frigyes BUDAPEST

„A FEKETE KUTYÁHOZ“.

Elsőrendű gyár — Enom svájci himzések eladására

keres hölgyeket, kik nagy ismeretséggel bírnak és himzések, betétek, blusok, zsebkendők stb. minta szerinti eladásával foglalkoznának, magas jutalék mellett. Az árak osztrák értékűek. Az áru bér- és vámmentes. Magyar levelezés. — Jelentkezhetni: „Za G. 132“ jelige alatt Mosse Rudolf hirdetési irodájában Szt-Gallen, Schweiz.

Öreg ember nem vén ember

akkor, ha a leghíresebb tanárok által kipróbált „LYDOL“ amerikai tablettákat használja, mi az elgyöngült férfi-erőt visszaadja. — Csakis elgyöngült férfierő (impotencia) elleni szer.

Törvényesen védve. — ÁRA 6 KORONA.

Szétküldés discretio mellett postán naponta.

RADITZ J. gyógyszerész Budapest, a „Fehér Kereszt“-hez Fővámter 6. (a központi vásárcsarnokkal szemben.)

Főraktára Budapesten: Török J. gyógytára Király-utca 12., Nador-gyógytár Váci-körút 17.

A Dr. BORSOS-FÉLE

HAJSZESZ

teljesen ártalmatlan növényi anyagokból készülő hajerősítő, mely kiváló eredménnyel használható úgy a hajhullás vagy a hajvégek megtörése és széthasadozása, mint a fej elkörpösödése vagy a haj molyosodása ellen.

A haj növést előmozdítja. Legjobb óvszer a hajbetegségek ellen. Sem a fejbőrt, sem az ágytűt nem piszkolja. — Hatása biztos!

Egy üveg dr. Borsos-féle HAJSZESZ ára 1 korona. — Kettős (nagy) üveg 2 korona.

Készítő hely:

MIHALOVITS J. gyógyszerész Debrecen.